

LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Vivulskio g. 11, LT-03610 Vilnius, tel. (8 5) 266 8176, (8 5) 266 8169, faks. (8 5) 266 4209,
el. p. post@socmin.lt, <https://socmin.lrv.lt>. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 1886 03515

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

Nr.

DĖL ĮSTATYMŲ PAKEITIMO PROJEKTŲ

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija (toliau – ministerija) parengė ir teikia šių įstatymų projektus:

1. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 3.246, 3.250, 3.253, 3.254, 3.254¹, 3.257, 3.261, 3.262, 3.264, 3.268, 3.269 ir 3.276¹ straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Įstatymo projektas Nr. 1);

2. Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 494, 500 ir 501 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Įstatymo projektas Nr. 2, toliau kartu – įstatymų projektai).

Įstatymų projektai parengti siekiant:

- 1) patobulinti teisinį reguliavimą, susijusį su vaiko globos (rūpybos) organizavimu;
- 2) užtikrinti globojamo (rūpinamo) vaiko teises ir teisėtus interesus;
- 3) suvienodinti teisinį reguliavimą, atsisakyti klaidinančių teisės aktų nuostatų ir papildyti juos reikalingomis naujomis aktualiomis teisės akto nuostatomis.

Įstatymo projektu Nr. 1 siūloma:

1) įtvirtinti laikinojo globėjo (rūpintojo) nušalinimo institutą, siekiant užtikrinti pažeidžiamų likusių be tėvų globos vaikų teisių ir teisėtų interesų apsaugą;

2) išskirti du atvejus, kuriais savivaldybės administracijos direktoriui teikiamas valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos nurodymas nustatyti vaikui laikinąją globą (rūpybą) ir paskirti laikinąjį globėją (rūpintoją), atsižvelgiant į tai, kad ne visais atvejais valstybinė vaiko teisių apsaugos institucija, atsiradus vaiko laikinosios globos (rūpybos) nustatymo pagrindams, kreipsis į teismą dėl leidimo paimiti vaiką iš jo atstovų pagal įstatymą ir po to teiks nurodymą savivaldybės administracijos direktoriui nustatyti vaikui laikinąją globą (rūpybą);

3) nustatyti išimtį – laikinosios globos (rūpybos) terminas netaikomas, kai vaikui nustatyta laikinoji globa, jei jo tėvai dėl savo amžiaus yra neveiksnūs ar ribotai veiksnūs, taip pat nustatyti papildomą išimtį – vaiko iki trejų metų globa gali būti nustatyta vaikų globos institucijoje ir tuo atveju, kai nepilnamečiai vaiko tėvai globojami (rūpinami) vaikų globos institucijoje ir vaiko išskyrimas su nepilnamečiais tėvais pažeistų jo geriausių interesus, siekiant užtikrinti nepilnamečių tėvų teisę gyventi kartu su savo vaiku ir dalyvauti jį auklėjant;

4) papildyti vaiko laikinosios globos (rūpybos) nustatymo pagrindų sąrašą nauju pagrindu, t. y. nurodyti, kad vaiko laikinoji globa (rūpyba) nustatoma, jei tėvai yra nežinomi (iki trijų mėnesių, kol bus nustatyti tėvystės ar artimos giminystės ryšiai), siekiant apsaugoti tokių vaikų interesus turėti globėją (rūpintoją), kuris užtikrintų vaiko teises;

5) suvienodinti Civiliniame kodekse ir Civilinio proceso kodekse nustatytą tėvų valdžios ribojimo ir vaiko globos (rūpybos) teisinį reguliavimą, t. y. Civiliniame kodekse patikslinti, kad vaiko nuolatinė globa nustatoma visais atvejais apribojus tėvų valdžią – tiek laikinai, tiek neterminuotai;

6) siekiant, kad teisės aktų nuostatos nesidubliuotų, atsisakyti Vaiko laikinosios globos (rūpybos) nuostatų kaip perteklinio teisės akto, o vaiko laikinosios globos (rūpybos) organizavimo

tvarką detalizuoti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu tvirtinamuose Vaiko globos organizavimo nuostatuose;

7) užtikrinti geriausius globojamo (rūpinamo) vaiko interesus bei teisę į saugią aplinką Civiliniame kodekse įtvirtinant nuostatas, kad vertinamas ne tik asmuo, norintis tapti vaiko globėju (rūpintoju), bet ir kartu su juo gyvenantys vyresni kaip 16 metų asmenys (sutuoktiniai, sugyventiniai, vaikai, tėvai ir kt.);

8) siekiant, kad vaiko globėju (rūpintoju) būtų skiriamas globai (rūpybai) tinkamai pasirengęs asmuo, nustatyti papildomą sąlygą – globėju (rūpintoju) gali būti skiriamas asmuo, kuris ir kurio sutuoktinis ar bendrai gyvenantis neįregistravus santuokos asmuo Vyriausybės nustatyta tvarka yra tinkamai pasirengęs globoti (rūpinti) vaiką.

Įstatymo projektu Nr. 2 siūloma:

1. atsisakyti klaidinančių nuostatų, kad vaiko globėjas ar rūpintojas gali būti atleistas nuo pareigų, jeigu vaikas grąžinamas tėvams arba įtėviams;

2. papildyti įrodymų, reikalingų valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos arba prokuroro pareiškimui dėl vaiko nuolatinės globos ar rūpybos nustatymo pagrįsti, sąrašą, siekiant suvienodinti Įstatymo projektu Nr. 1 siūlomą naują Civilinio kodekso 3.268 ir 3.269 straipsnių reguliavimą;

3. tikslinti subjektus, kurių duomenis dėl teistumo ir padarytų administracinių nusižengimų teismas turės teisę išsireikalaus, jeigu globėju ar rūpintoju rekomenduojama skirti fizinį asmenį arba šeimyną.

Konkrečios įstatymų projektuose nustatytos teisinio reguliavimo priemonės apibūdintos ir jas pagrindžiantys argumentai nurodyti kartu su projektais teikiamame aiškinamajame rašte.

Įstatymų projektai buvo pateikti derinti Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigai, Lietuvos savivaldybių asociacijai ir Nacionalinei teismų administracijai.

Nutarimo projektas patikslintas pagal Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigos, Nacionalinės teismų administracijos pastabas bei dalį Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos ir Lietuvos savivaldybių asociacijos pastabų. Dėl pastabų, į kurias neatsižvelgta ar atsižvelgta iš dalies, teikiama derinimo pažyma.

Lietuvos savivaldybių asociacija iš esmės pastabų dėl įstatymų projektų neturėjo, tačiau 2020 m. kovo 6 d. raštu Nr. (15)-SD-176 „Dėl įstatymų pakeitimo projektų“ (toliau – raštas) pateikė pastabas dėl poįstatyminių teisės aktų tobulinimo priėmus įstatymų projektus ir siūlymus atlikti papildomus Civilinio kodekso keitimus, susijusius su įvaikinimo organizavimu, globos klausimais. Pažymime, kad Lietuvos savivaldybių asociacijos pastabos ir siūlymai suderinti darbo tvarka.

Ministerija, atsižvelgusi į rašte pateiktas pastabas dėl įstatymų projektų, pažymi, kad pritarus šioms įstatymų projektams bus keičiami poįstatyminiai teisės aktai, kuriuose bus aiškiai reglamentuota vaiko laikinojo globėjo (rūpintojo) atleidimo ar nušalinimo procedūra, su suinteresuotomis institucijomis bus apsvaistyta galimybė ir tikslingumas, kad vaiko teisių apsaugos institucija asmens, norinčio tapti vaiko globėju (rūpintoju), dokumentus, nurodytus Civilinio kodekso 3.268 straipsnio 2 dalyje, kartu su pradiniu vertinimu perduotų ne savivaldybės administracijai, o globos centrui. Dėl rašte pateiktos pastabos Nr. 3 ministerija pažymi, kad Įstatymo projektu Nr. 1 siūlomas reikalavimas pateikti kartu su asmeniu, norinčiu tapti globėju (rūpintoju), gyvenančių vyresnių kaip šešiolikos metų asmenų Vyriausybės įgaliotos institucijos nustatytos formos sveikatos pažymėjimus nėra perteklinis. Nors šiuo metu tokių asmenų pradinis vertinimas neatliekamas, tačiau pritarus Įstatymo projekto N. 1 siūlomiems straipsnių pakeitimams bus atliekamas ne tik asmens, norinčio tapti globėju (rūpintoju), bet ir kartu su juo gyvenančių vyresnių kaip šešiolikos metų asmenų pradinis įvertinimas. Pažymėtina, kad Lietuvos savivaldybių asociacija dėl rekomendacijų dėl šiuo metu galiojančių teisės aktų taikymo turėtų kreiptis atskiru raštu į ministeriją ar kitas institucijas (taikytina rašte pateiktai pastabai Nr. 4). Rašte pateiktus

siūlymus Nr. 5, 7 ir 8 ministerija siūlo aptarti su visomis suinteresuotomis institucijomis ir ateityje priimti sprendimą, ar tikslinga atlikti siūlomus Civilinio kodekso keitimus. Įstatymų projektai paskelbti Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje.

Įstatymų projektus parengė ministerijos Šeimos ir vaiko teisių apsaugos grupės patarėja Gailė Veršekienė, tel. 8 706 68 229, el. p. gaile.versekiene@socmin.lt.

PRIDEDAMA:

1. Vyriausybės nutarimo projektas, 1 lapas.
2. Įstatymų projektai ir jų lyginamieji variantai, 10 lapų.
3. Aiškinamasis raštas, 11 lapų;
4. Derinimo pažyma, 3 lapai;
5. Suinteresuotų institucijų išvadų kopijos, 9 lapai.

Socialinės apsaugos ir darbo ministras

Linas Kukuraitis